

MAGYAR BÖLCSŐDÉK EGYESÜLETE MÓDSZERTANI ÉS SZAKMAFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA (2026-2030)

Készítette: 2026. június 15.

MAGYAR BÖLCSŐDÉK EGYESÜLETE 1119 Budapest, Tétényi u. 46-48.

Tartalom

1. Bevezetés	3
1.1. A bölcsődei ellátás jelentősége a koragyermekkorban	3
1.2. A Magyar Bölcsődék Egyesülete módszertani szervezet szerepe	3
2. Helyzetelemzés	5
2.1. A bölcsődei ellátórendszer fejlődése	5
2.2. A jelenlegi rendszer kihívásai	5
3. Jövőkép.....	6
4. Stratégiai alapelveink.....	6
4.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének képviselése.....	7
4.2. A család nevelés elsődlegességének tisztelete	7
4.3. Tudományos megalapozottság és adatvezérelt szakmai döntések.....	7
4.4. Egységes szemléleten nyugvó, jó minőségű bölcsődei ellátás	7
4.5. Koragyermekkorai intervenció szemléletének érvényesítése.....	7
4.6. Szakmaközi együttműködés erősítése	7
4.7. A szakemberek folyamatos fejlődésének támogatása.....	7
4.8. Innováció és nyitottság	7
4.9. Fenntarthatóság és biztonságos működés.....	7
5. A Magyar Bölcsődék Egyesülete stratégiai elképzelései	8
5.1. Gyermekközpontú, minőségi koragyermekkorai ellátás	8
5.2. Egységes módszertani támogatás és minőségfejlesztés.....	8
5.3. Humán erőforrás-fejlesztés és életpálya	9
5.4. A családok támogatása és partnerség.....	9
5.5. Korai felismerés, prevenció és komplex támogatás	10
5.6. Statisztikai adatgyűjtésre épülő szakmafejlesztés	11
5.7. Gyermekközpontú stratégia a digitális korszakban	11
5.8. Fenntartható működés.....	12
5.9. Társadalmi szemléletformálás és a bölcsődei ellátás láthatóságának erősítése	12
6. A Magyar Bölcsődék Egyesülete stratégiájának megvalósítási keretei	13
6.1. Társadalmi elismertség növelése	13
6.2. Szakmai munkát érintő javaslatok	14
6.2.1. Személyi feltételrendszer biztosítása	14
6.2.2. Tárgyi feltételrendszer	15
6.2.3. A bölcsődei gyermekcsoportok létszámának felülvizsgálata és differenciált szabályozása	15
6.2.4. Bölcsőde –óvoda átmenet.....	16
6.3. Családok támogatása	17
6.4. Szakképzés / felsőoktatás	17

6.5. Továbbképzés	18
6.6. Vezetőképzés	18
6.7. Gyermekétkeztetés	19
6.8. Finanszírozás	19
6.9. Dokumentáció, digitalizálás.....	20
6.10. Nevelésnélküli nap	20
6.11. Bölcsődei dajkák szabadsága / nagyszülői szabadság	20
6.12. Szakmaközi együttműködés.....	20
Összegzés	21

MBE munkanyag

1. Bevezetés

1.1. A bölcsődei ellátás jelentősége a koragyermekkorban

A koragyermekkorú életszakasz kiemelkedő jelentőségét ma már a fejlődéslélektan, a pedagógia, az orvostudomány és az idegtudomány eredményei egyaránt alátámasztják. Mindezekből tudjuk, hogy az első három életévben olyan testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődési folyamatok zajlanak, amelyek meghatározó hatással vannak a gyermek későbbi életútjára, tanulási képességére, egészségi állapotára, társas kapcsolataira és társadalmi beilleszkedésére. Ezért a bölcsődei ellátás bármely formájában nyújtott biztonságos, szeretetteljes nevelés-gondozás, a fejlődést támogató környezet nem csupán a gyermek jelenét formálja, hanem hosszú távon a társadalom egészének jövőjét is meghatározza.

A bölcsődei ellátás az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül. A férőhelyek folyamatos bővülése, az ellátási formák sokszínűvé válása, a családok változó igényei új szakmai kihívásokat és egyben új lehetőségeket teremtettek a bölcsődei szakemberek számára. Egyre nagyobb hangsúlyt kapott a bölcsődékben folyó pedagógiai munka elismerése, de egyúttal a magas szakmai színvonal biztosítása, az egységes szakmai szemlélet erősítése, módszertani megújulás.

A következő időszak legfontosabb kihívása már nem elsősorban a férőhelyek számának növelése, hanem a szakmai színvonal további erősítése és a koragyermekkorú szolgáltatások összehangolt működésének biztosítása.

A bölcsődei ellátás ma már jóval több, mint a munkába visszatérő szülők támogatását szolgáló intézményrendszer. A bölcsőde a gyermek első közösségi nevelési színtere, a családok szakmai partnere, valamint a koragyermekkorú prevenció és intervenció egyik meghatározó szereplője. A kisgyermeknevelők mindennapi munkájuk során nem csupán a gyermekek gondozását és nevelését végzik, hanem figyelemmel kísérik fejlődésüket, támogatják a családokat, együttműködnek más szakemberekkel, és hozzájárulnak ahhoz, hogy az esetleges fejlődési eltérések minél korábban felismerhetők és kezelhetők legyenek.

A koragyermekkorú ellátás eredményessége ugyanakkor nem kizárólag a bölcsődék működésén múlik. A gyermek fejlődését támogató rendszer akkor lehet igazán hatékony, ha a családok, a bölcsődék, a védőnői szolgálat, a gyermek-egészségügyi alapellátás, a pedagógiai szakszolgálatok, a korai fejlesztésben részt vevő szakemberek, valamint a gyermekvédelmi és szociális szolgáltatások közös szemléletben, egymás munkáját kiegészítve működnek együtt. Ennek megteremtése átfogó szakmai gondolkodást, egységes irányelveket és hosszú távú fejlesztési koncepciót igényel.

1.2. A Magyar Bölcsődék Egyesülete módszertani szervezet szerepe

A Magyar Bölcsődék Egyesülete több mint három évtizede meghatározó szakmai szervezete a hazai bölcsődei ellátásnak. Megalakulása óta elkötelezetten dolgozik a bölcsődei nevelés szakmai értékeinek megőrzéséért, a kisgyermekeket nevelő családok magas színvonalú ellátásáért, a bölcsődében dolgozók jóllétéért. Működésének alapját a szakmaiság, az együttműködés, a tudásmegosztás és a folyamatos megújulás iránti elkötelezettség képezi.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete – mint a bölcsődei ellátás kijelölt országos módszertani szervezete – meghatározó szerepet tölt be a módszertani iránymutatásban, a szakmai minőség folyamatos fejlesztésében. Országos feladatain keresztül hozzájárul a korszerű szakmai

szemlélet kialakításához, a szakemberek felkészültségének erősítéséhez, valamint a bölcsődei ellátás egységes szakmai színvonalának erősítéséhez.

Országos módszertani szervezetként az Egyesület egyedülálló rálátással rendelkezik a hazai bölcsődei ellátás működésére. Módszertani feladatai ellátásán, szakértői tevékenységén, valamint a hatósági ellenőrzésekben való közreműködésén keresztül folyamatosan gyűjti és elemzi azokat a szakmai tapasztalatokat, amelyek átfogó képet adnak a három év alatti gyermekek napközbeni ellátásának helyzetéről, eredményeiről és fejlesztendő területeiről.

Az Egyesület országos lefedettséggel áll kapcsolatban a klasszikus bölcsődékkal, mini bölcsődékkal, családi bölcsődékkal és munkahelyi bölcsődékkal, valamint a fenntartókkal és a hatóságokkal is. Az ellenőrzések, a szakmai értekezletek, a továbbképzések és a szakértői tevékenység végzése során összegyűlt információk olyan országos tudásbázist alkotnak, amelyek lehetőséget biztosítanak a bölcsődei ellátás működésének folyamatos elemzésére és értékelésére. A rendelkezésre álló adatok feldolgozásával meghatározhatók azok a beavatkozási pontok és fejlesztési irányok, amelyek hozzájárulnak a bölcsődei ellátás szakmai színvonalának további emeléséhez.

Ugyanakkor elengedhetetlennek tartjuk egy országos szakmai felmérés megvalósítását is, amely közvetlenül a bölcsődei dolgozók tapasztalataira, véleményére és fejlesztési szükségleteire épül. Kérdőíves felmérésünkkel többek között részletesebben feltérképezhető, hogyan érvényesülnek a szakmai alapelvek, követelmények, milyen szakmai kérdések foglalkoztatják a bölcsődei dolgozókat, melyek a fejlesztendő területek.

A különböző ellátási formákban dolgozó szakemberek bevonásával így olyan átfogó helyzetkép tárható fel, amely hiteles alapot biztosít a módszertani fejlesztések, a szakmai támogatás és a szakmapolitikai javaslatok kidolgozásához.

A Magyar Bölcsődék Egyesületének stratégiája a következő évek szakmai fejlesztési irányait célozza meg. A dokumentum célja, hogy kijelölje azokat a prioritásokat és beavatkozási területeket, amelyek mentén az Egyesület országos módszertani szervezetként tovább erősítheti szakmai szerepét, támogathatja a bölcsődei ellátási formák mindegyikének pedagógiai munkáját, valamint hozzájárulhat a bölcsődei ellátás folyamatos fejlődéséhez.

A jelen stratégiai vízió célja az is, hogy kijelölje azokat a fejlesztési irányokat, amelyek hozzájárulhatnak egy korszerű, egységes szemléletű, magas szakmai színvonalon működő koragyermekkorai ellátórendszer kialakításához Magyarországon. Olyan jövőképet kíván felvázolni, amely egyszerre szolgálja a gyermekek harmonikus fejlődését, a családok támogatását, a szakemberek munkájának megerősítését és a társadalom hosszú távú érdekeit.

A stratégia egyben kifejezi az Egyesület elkötelezettségét amellyel, hogy kezdeményezője és aktív alakítója legyen a bölcsődei ellátás fejlődésének. Ennek érdekében a jövőben is a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva, a családokkal való partnerségre építve, a szakemberek tudására és tapasztalataira támaszkodva kíván hozzájárulni egy korszerű, egységes szemléletű és magas szakmai színvonalú bölcsődei ellátórendszer működéséhez.

2. Helyzetelemzés

2.1. A bölcsődei ellátórendszer fejlődése

Az elmúlt másfél évtizedben a bölcsődei ellátórendszer jelentős fejlődésen ment keresztül. A fejlesztések eredményeként folyamatosan növekedett a bölcsődei férőhelyek száma, új ellátási formák jelentek meg, bővült a szolgáltatások köre, valamint egyre több településen vált elérhetővé a kisgyermek napközbeni ellátása.

A bölcsődék szerepe mára túlmutat a napközbeni kisgyermekellátás hagyományos feladatain. A kisgyermekintézmények valamennyi formája meghatározó szerepet tölt be a családok támogatásában, a gyermek fejlődésének nyomon követésében, a koragyermekkorai intervencióban, a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésében, az egészségügyi, köznevelési és szociális ágazatok közötti együttműködésben. Mindezzel párhuzamosan felértékelődött a magas szakmai színvonal, az egységes módszertani szemlélet és a folyamatos szakmai megújulás jelentősége.

Éppen ezért, a szakmai szabályozás és a módszertani háttér is folyamatosan fejlődött és fejlődik napjainkban is. Ebben meghatározó szerepet tölt be a Magyar Bölcsődék Egyesülete, amely kijelölt országos módszertani szervezetként aktívan közreműködik a bölcsődei nevelés-gondozás színvonalának továbbfejlesztésében. Az Egyesület részese volt a Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramjának megújításában, emellett módszertani kiadványok kiadásával támogatta a szakmai gyakorlat fejlődését. Közreműködött a kisgyermeknevelő-képzés szakmai és vizsgakövetelményeinek megújításában. Kidolgozta a bölcsődei dajka tanfolyam tananyagát, vizsgakövetelményeit. Emellett a munkakörhöz kötött szakmai továbbképzések, konferenciák és módszertani rendezvények szervezésével is hozzájárult a bölcsődei szakemberek folyamatos szakmai fejlődéséhez.

Az elmúlt évek fejlődése ugyanakkor ráirányította a figyelmet azokra az új szakmai kihívásokra is, amelyek kezelése meghatározó a következő időszak minőségfejlesztési törekvései szempontjából.

2.2. A jelenlegi rendszer kihívásai

Az ellátórendszer bővülésével egyre fontosabbá vált az egységes szakmai minőség biztosítása valamennyi szolgáltatási forma esetében. A különböző fenntartók, intézménytípusok és települési adottságok eltérő működési feltételeket eredményeznek, ezért kiemelt jelentőségű a közös szakmai szemlélet és az egységes módszertani támogatás.

A koragyermekkorai fejlődést befolyásoló változások – a családszerkezet átalakulása, a digitális eszközök korai megjelenése, az eltérő fejlődési sajátosságok egyre gyakoribb megjelenése, a családok pszichoszociális terhei – új szakmai válaszokat igényelnek. A bölcsődei szakemberek feladatköre folyamatosan bővül, jóval nagyobb hangsúlyt kap a családok támogatása, a prevenció és a szakmaközi együttműködés.

Jelentős kihívást jelent a megfelelő képzettségi szintű, felkészült szakemberek biztosítása a különböző ellátási formákba. Jelentős az eltérés a képzőintézmények között, mert bár a képzési követelményrendszer egységes, a tananyagtartalom közvetítése a megfelelő képzettségű oktató hiányában nem minden esetben megfelelő.

Nehezítő tényező a jó színvonalú ellátás biztosításában az is, hogy a kisebb településeken, ahol korábban nem volt bölcsődei ellátás, jóval nehezebb a szolgáltatás beindítása, mert kevés az olyan szakember, aki kellő mértékű szakmai gyakorlattal rendelkezik.

A pályán tartás, a szakmai identitás kialakítása, a folyamatos szakmai fejlődés támogatása, a jó gyakorlatok országos szintű megosztása, a bölcsődevezetők, szolgáltatást vezetőket felkészítése, szintén a következő időszak meghatározó feladatai közé tartozik.

A koragyermekkorai ellátás eredményességét jelentősen befolyásolja az is, hogy a gyermekekkel foglalkozó különböző ágazatok – egészségügy, szociális terület, köznevelés, gyermekvédelem és pedagógiai szakszolgálatok – milyen hatékonyan tudnak együttműködni. Az összehangolt szakmai működés véleményünk szerint még számos területen további fejlesztést igényel. A stratégia a bemutatott helyzetelemzésre és a feltárt szakmai kihívásokra épül.

3. Jövőkép

A Magyar Bölcsődék Egyesülete jövőképe az, hogy Magyarországon olyan korszerű, egységes szemléletű koragyermekkorai ellátórendszer működjön, amely minden 0–3 éves kisgyermek számára biztosítja a harmonikus fejlődéshez szükséges feltételeket, támogatja a családokat gyermeknevelő szerepükben, valamint magas szakmai színvonalon, összehangoltan működő szolgáltatási hálózatot biztosít az ország valamennyi térségében.

A bölcsődei ellátás valamennyi formájának olyan biztonságot nyújtó, befogadó és inspiráló közösségi térnek kell lennie, ahol a gyermek egyéni szükségletei, fejlődési üteme és személyisége áll a nevelőmunka középpontjában. Érvényesülnie kell annak a szemléletnek, amely a családot tekinti a gyermek elsődleges nevelési közegének.

A jövőkép megvalósulásának alapfeltételei a magas szakmai felkészültségű, folyamatosan fejlődő szakemberek, a korszerű módszertani háttér, a folyamatos továbbképzési lehetőségek, és az országos statisztikai adatgyűjtésre, kutatási eredményekre épülő szakmai irányt mutató kiadványok elérhetősége, tudás megosztása.

A koragyermekkorai ellátás sikerének feltétele véleményünk szerint az is, hogy a gyermekekkel foglalkozó különböző ágazatok – az egészségügy, a szociális terület, a köznevelés, a gyermekvédelem és a pedagógiai szakszolgálatok – közös szemléletben, összehangoltan működjenek együtt.

Úgy gondoljuk, hogy a jövő bölcsődei rendszerének meg kell őriznie a magyar bölcsődei nevelés több évtizedes szakmai értékeit, de ezekre építve nyitottnak kell lennie az új tudományos eredmények, innovatív módszerek és nemzetközi jó gyakorlatok befogadására.

4. Stratégiai alapelveink

Elképzeléseink olyan közös értékekre és szakmai alapelvekre épülnek, amelyek jelenleg is, de hosszú távon is meghatározzák a bölcsődéskorú gyermekek gondozását-nevelését.

4.1. A gyermek mindenk felett álló érdekének képviselése

A bölcsődei ellátást érintő szakmai, jogszabályi változásoknak azt kell szolgálnia, hogy a gyermek biztonságos, szeretetteljes, fejlődését támogató környezetben nevelkedhessen, életének első éveiben a lehető legjobb fejlődési lehetőségekhez jusson.

4.2. A család nevelés elsődlegességének tisztelete

Hangsúlyosan kell képviselni, hogy a koragyermekkorai ellátás feladata nem a család szerepének átvétele, hanem annak megerősítése, támogatása és a szülőkkel elfogadáson, kölcsönösségen alapuló partneri együttműködés kialakítása.

4.3. Tudományos megalapozottság és adatvezérelt szakmai döntések

A szakmai döntéseknek korszerű kutatási eredményekre, országos adatgyűjtésekre, rendszeres elemzésekre és a gyakorlati tapasztalatokra kell épülniük.

4.4. Egységes szemléleten nyugvó, jó minőségű bölcsődei ellátás

Magyarország minden településén a gyermekek számára azonos szakmai értékeken alapuló, magas színvonalú koragyermekkorai ellátást kell biztosítani, függetlenül az intézmény fenntartójától vagy ellátási formától.

4.5. Koragyermekkorai intervenció szemléletének érvényesítése

Valamennyi bölcsődei ellátási formában jelen kell lennie a gyermekek fejlődése folyamatos nyomon követésének, a fejlődési eltérések korai felismerésének, ebben a családok időben történő támogatásának.

4.6. Szakmaközi együttműködés erősítése

A gyermek fejlődésének támogatása közös felelősség. A bölcsődei ellátás, az egészségügyi alapellátás, a pedagógiai szakszolgálatok, a gyermekvédelmi rendszer és valamennyi érintett szakma összehangolt együttműködése alapvető feltétele a színvonalas, támogató szemléletű koragyermekkorai ellátásnak.

4.7. A szakemberek folyamatos fejlődésének támogatása

A magas színvonalú ellátás alapja a jól felkészült szakember. A stratégia ezért támogatja az élethosszig tartó tanulást, a mentorálást, a korszerű ismereteket nyújtó szakmai továbbképzéseket, a módszertani támogatást, a tudásmegosztást.

4.8. Innováció és nyitottság

A bölcsődei ellátásnak rugalmasan kell alkalmazkodnia a társadalmi változásokhoz, nyitottnak kell lennie az új tudományos eredmények, innovatív módszerek és nemzetközi jó gyakorlatok befogadására.

4.9. Fenntarthatóság és biztonságos működés

A bölcsődei ellátást érintő változtatások során figyelembe kell venni a környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóság szempontjait a hosszú távú, biztonságos működés érdekében. Ezáltal a bölcsődei ellátásnak megtartó ereje lehet a településeken.

5. A Magyar Bölcsődék Egyesülete stratégiai elképzelései

5.1. Gyermekközpontú, minőségi koragyermekkori ellátás

Célunk, hogy minden kisgyermek számára biztosított legyen a biztonságos, szeretetteljes és magas szakmai színvonalú ellátás. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a szakmai alapelvek az ország valamennyi intézményében egységesen érvényesüljenek.

5.2. Egységes módszertani támogatás és minőségfejlesztés

A bölcsődei ellátás fejlődésének, magas színvonalú pedagógia munka egyik meghatározó tényezője az országosan összehangolt módszertani támogatás nyújtása. A módszertani feladatellátás célja a szakemberek támogatása, a közös szakmai gondolkodás erősítése és az innováció ösztönzése.

A bölcsődei ellátás országos szintű fejlődésének alapfeltétele, hogy a szakmai minőség ne kizárólag egy-egy intézmény, fenntartó vagy elhivatott szakember munkáján múljon, hanem egy olyan egységes módszertani rendszer támogassa, amely képes biztosítani a szakmai értékek megőrzését, fejlesztését és országos szintű elterjesztését.

A gyermekek fejlődési szükségletei nem különböznek településenként, ezért a szakmai minőség sem függhet attól, hogy egy gyermek melyik vármegyében, melyik fenntartónál vagy melyik ellátási formában részesül bölcsődei nevelésben. Az ország bármely pontján élő, bölcsődei ellátást igénybevevő családnak joga van ahhoz, hogy azonos szakmai szemléletű, magas színvonalú ellátásban részesüljön.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete módszertani szervezatként ennek érvényesülését szolgálja. Olyan támogató környezetet teremtve, amelyben a szakemberek biztonsággal kérdezhetnek, megoszthatják tapasztalataikat, tanulhatnak egymástól és közösen alakíthatják a bölcsődei szakma jövőjét.

A módszertani szervezet feladata az is, hogy támogassa a mindennapi bölcsődei gyakorlatot, segítse az új szakmai ismeretek beépülését, támogassa a reflektív szakmai gondolkodást, valamint lehetőséget biztosítson az intézmények közötti tapasztalatcserére és közös tanulásra.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete így egyszerre őrzi a magyar bölcsődei nevelés több évtizedes szakmai értékeit, támogatja az innovációt, kreativitást.

Tanulószervezetként működés

A módszertani támogatás elképzelhetetlen a szervezetfejlesztése nélkül. A Magyar Bölcsődék Egyesülete hosszú távú működését olyan tanulószervezeti szemléletre kívánja építeni, amely biztosítja a folyamatos fejlődést, az alkalmazkodóképességet és az innovációra való nyitottságot. A gyorsan változó társadalmi, szakmai és jogszabályi környezet megköveteli, hogy az Egyesület saját működését is rendszeresen értékelje, fejlessze, és a megszerzett tapasztalatokat tudatosan építse be a szervezet működésébe.

Tanulószervezetként az Egyesület működésének alapja a közös gondolkodás, a nyitott szakmai párbeszéd és az egymástól való tanulás. Fontosnak tartjuk, hogy a vezetőség, a szakértők, a munkacsoportok és a tagság közösen alakítsák a szervezet szakmai irányait, miközben a döntéseket a tapasztalatokra, a szakmai visszajelzésekre és a rendelkezésre álló adatokra alapozzuk.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete olyan innovatív, tanuló szervezet kíván lenni, amely képes felismerni a változó szakmai környezet kihívásait, gyorsan reagál az új igényekre, és működésével példát mutat a folyamatos fejlődés, az együttműködés és a minőség iránti elkötelezettség területén.

5.3. Humánerőforrás-fejlesztés és életpálya

A koragyermekkori ellátás minősége elsősorban a benne dolgozó szakembereken múlik. Hosszú távon olyan életpályamodellre van szükség, amely kiszámítható szakmai fejlődést és valódi szakmai előrelépési lehetőséget biztosít valamennyi bölcsődei ellátási formában.

A szakmai megbecsülés nem kizárólag anyagi elismerést jelent. Ugyanilyen fontos a szakmai autonómia, a fejlődési lehetőség, a támogató vezetői kultúra, a tudásmegosztás és a társadalmi elismertség erősítése. A koragyermekkori nevelés területén dolgozó szakemberek tudásának folyamatos megújulása elengedhetetlen.

A vezetők, szolgáltatást nyújtók szerepe

A vezetők meghatározó szerepet töltenek be az intézményi és szakmai kultúra alakításában. Nem csupán irányítják az intézményt, hanem olyan szakmai környezetet kell teremteniük, amely támogatja az együttműködést és a színvonalas működést. Ezért, kiemelt figyelmet kell fordítani felkészítésükre, kompetenciáik fejlesztésére.

5.4. A családok támogatása és partnerség

Célunk olyan szolgáltatást fejlesztő javaslatok megfogalmazása, amelyek erősítik a szülők kompetenciáit, támogatják a gyermeknevelést, elősegítik a bizalomra épülő együttműködést, valamint lehetőséget biztosítanak a családok aktív bevonására a bölcsődei életbe.

A családok sokféleségének elfogadása

A mai családok élethelyzete, erőforrásai, kulturális háttere és nevelési gyakorlata sokszínű. A bölcsődei szakmai munka akkor lehet eredményes, ha ezt a sokféleséget értéknek kezeli, és minden családot előítéletektől mentesen, elfogadó szemlélettel fogad.

A partnerség megvalósulása a mindennapokban

A családokkal való együttműködés nem korlátozódhat a napi információcserére vagy az adminisztratív kapcsolattartásra.

A partnerség megjelenik:

- a beszoktatás folyamatában;
- a napi kommunikációban;
- a családlátogatásokban és egyéni beszélgetésekben;
- a családi programokban és közösségi eseményekben;
- a fejlődés közös nyomon követésében;
- valamint a gyermekkel kapcsolatos döntések közös átgondolásában.

A kölcsönös bizalom kialakulása időt, nyitottságot és szakmai érzékenységet igényel, ugyanakkor ez teremti meg a gyermek számára a két legfontosabb nevelési közeg – a család és

a bölcsőde – összhangját. A cél nem az, hogy a bölcsőde új feladatokat vegyen át más szolgáltatásoktól, hanem hogy saját szakmai kompetenciájára építve aktív, támogató szerepet vállaljon a koragyermekkorai családtámogatásban.

Célunk olyan bölcsődei kultúra erősítése, amelyben a családokkal való partnerség a mindennapi működés természetes része. A szülők nem a szolgáltatás igénybevevőiként, hanem a gyermek fejlődésének egyenrangú partnereiként vannak jelen a bölcsődei mindennapokban.

5.5. Korai felismerés, prevenció és komplex támogatás

A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése alapvető része a bölcsődei szakmai munkának.

A korai segítségnyújtás nem csupán a gyermek fejlődését támogatja, hanem hosszú távon a családok életminőségét is javítja. A korai felismerés nem a problémák keresését jelenti, hanem a gyermek fejlődésének tudatos figyelemmel kísérését. A cél nem a címkézés, hanem annak biztosítása, hogy minden gyermek a saját szükségleteinek megfelelő támogatásban részesüljön a lehető legkorábbi időpontban.

A bölcsőde szerepe a korai felismerésben

A bölcsődei ellátás különleges helyzetben van, hiszen a bölcsődei szakemberek a mindennapi gondozás és nevelés során hosszú időn keresztül követik nyomon a gyermek fejlődését.

Ez a folyamatos jelenlét lehetővé teszi, hogy érzékenyen észleljék a fejlődés egyéni sajátosságait, felismerjék az esetleges eltérésekre utaló jeleket, és szükség esetén kezdeményezzék a megfelelő szakmai konzultációt.

A bölcsőde feladata nem a diagnózis felállítása, hanem a gyermek fejlődésének támogatása, a szülők érzékeny tájékoztatása és a megfelelő szakmai segítséghez vezető út megnyitása.

A biztonságos kötődés támogatása, a gazdag játékelmények biztosítása, a mozgás, a kommunikáció és a szociális készségek tudatos segítése, valamint a családokkal való partneri együttműködés egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek fejlődése a lehető legkedvezőbb irányban alakuljon.

A prevenció nem külön program, hanem a mindennapi bölcsődei nevelőmunka szerves része.

Komplex szakmai együttműködés a korai felismerésben

A gyermek fejlődésének támogatása csak akkor lehet igazán eredményes, ha a különböző szakterületek együttműködése összehangoltan valósul meg.

A stratégia célja olyan szakmaközi együttműködés erősítése, amelyben a bölcsődei ellátást nyújtók, a védőnői szolgálat, a gyermekorvosi ellátás, a pedagógiai szakszolgálatok, a korai fejlesztés szakemberei, a gyermekvédelmi és szociális szolgáltatások kölcsönös bizalomra, egyértelmű feladatmegosztásra és rendszeres kommunikációra építve dolgoznak együtt.

5.6. Statisztikai adatgyűjtésre épülő szakmafejlesztés

Az adatvezérelt szakmafejlesztés nem öncélú adatgyűjtést jelent. Célunk, hogy a rendelkezésre álló információk segítsék a szakmai döntéshozatalt, támogassák a fejlesztési irányok meghatározását, valamint visszajelzést adjanak a bevezetett intézkedések eredményességéről.

5.7. Gyermekközpontú stratégia a digitális korszakban

A digitális eszközök alkalmazása hozzájárulhat a szakmai munka támogatásához, az adminisztratív terhek csökkentéséhez, a tudásmegosztás fejlesztéséhez és a családokkal való kapcsolattartás korszerűsítéséhez. A digitalizáció azonban minden esetben a személyes kapcsolatok támogatását kell szolgálja, nem azok helyettesítését.

A digitális technológiák napjainkra a társadalom valamennyi területén meghatározó szerepet töltenek be, így a koragyermekkorai ellátás sem maradhat ki a korszerűsödés folyamatából. A digitalizáció azonban a bölcsődei ellátásban nem önmagáért való cél, hanem olyan eszköz, amely hozzájárulhat a szakmai munka hatékonyabb szervezéséhez, az adminisztratív terhek csökkentéséhez, a tudásmegosztás fejlesztéséhez és a családokkal való kapcsolattartás korszerűsítéséhez.

A bölcsődei nevelés alapja továbbra is a személyes kapcsolat, az érzelmi biztonság és a közvetlen emberi jelenlét. A digitális megoldások ezt nem helyettesítik, hanem támogatják.

Célunk olyan digitális környezet kialakítása, amely csökkenti a bürokratikus terheket és növeli a szakmai munka hatékonyságát.

A digitális kommunikáció új lehetőségeket kínál a bölcsőde és a családok közötti kapcsolattartásban.

A korszerű szolgáltatások elősegíthetik:

- a gyors és biztonságos információáramlást;
- a szülők naprakész tájékoztatását;
- az intézményi programok könnyebb elérését;
- a jelentkezési és ügyintézési folyamatok egyszerűsítését;
- valamint a szülői visszajelzések hatékony gyűjtését.

A digitális kommunikáció ugyanakkor nem helyettesítheti a személyes beszélgetéseket és a bizalomra épülő partneri kapcsolatot. A legfontosabb kérdések továbbra is személyes találkozások során beszélhetők meg a leghitelesebben.

Digitális tudásmegosztás és szakmai együttműködés

A digitalizáció jelentős lehetőségeket kínál a szakmai tudás országos szintű megosztására.

A digitális megoldások lehetővé teszik, hogy a tudás gyorsabban és szélesebb körben jusson el valamennyi intézményhez.

Digitális kompetenciák fejlesztése

A korszerű szolgáltatások eredményes működtetésének feltétele, hogy a koragyermekkori ellátásban dolgozó szakemberek rendelkezzenek azokkal a digitális kompetenciákkal, amelyek szükségesek a biztonságos, etikus és hatékony alkalmazáshoz.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete módszertani szervezetként támogatja a digitális készségek folyamatos fejlesztését, valamint olyan szemlélet kialakítását, amelyben a technológia tudatosan és felelősen szolgálja a szakmai munkát.

5.8. Fenntartható működés

A bölcsődei ellátórendszer fejlesztése csak hosszútávon fenntartható működési feltételek mellett lehet eredményes.

A fenntarthatóság nem csupán környezetvédelmi kérdés, hanem annak biztosítása, hogy a bölcsődei ellátás képes legyen alkalmazkodni a társadalmi változásokhoz, miközben megőrzi szakmai értékeit és az ellátás magas színvonalát.

Fenntartható intézményrendszer

Célunk, hogy a bölcsődei ellátórendszer hosszú távon is szakmailag színvonalasan, biztonságosan, kiszámíthatóan és magas szakmai színvonalon legyen képes ellátni feladatait.

Környezettudatos működés

A bölcsődék fontos szerepet tölthetnek be a fenntartható szemlélet megalapozásában. A környezettudatos működés nemcsak az épületek energiahatékonyságát vagy a fenntartható gazdálkodást jelenti, hanem olyan nevelési környezet kialakítását is, amelyben a gyermekek már életük első éveiben természetes módon találkoznak a természet szeretetével, az élővilág tiszteletével és a felelős környezeti magatartás alapjaival.

Módszertani szervezetként támogatjuk az egészséges, biztonságos és természetközeli bölcsődei környezet kialakítását.

Innovatív és alkalmazkodó intézmények

A fenntartható működés feltétele, hogy az intézmények nyitottak legyenek a fejlődésre, képesek legyenek tanulni saját tapasztalataikból, és rugalmasan reagáljanak a társadalmi változásokra.

5.9. Társadalmi szemléletformálás és a bölcsődei ellátás láthatóságának erősítése

A koragyermekkori nevelés társadalmi jelentőségének tudatosítása közös feladat. Célunk, hogy erősödjön a bölcsődei ellátás társadalmi elismertsége, láthatóvá váljon a bölcsődei dolgozók magas szintű szakmai munkája, valamint szélesebb körben ismertté váljanak a koragyermekkori nevelés jelentősége, és ebben a bölcsődei ellátás szerepe.

A szakmai presztízs erősítése

A bölcsődés korosztály ellátása magas szintű szakmai felkészültséget, felelősséget, érzelmi stabilitást és folyamatos fejlődést igényelő hivatás. A szakmai presztízs erősítése ezért nem kizárólag a szakemberek érdeke, hanem a gyermekek és a családok érdekeit is szolgálja.

Ezért fontosnak tartjuk olyan szakmai környezet kialakítását, amelyben a bölcsődei szakemberek munkája láthatóvá válik, eredményeik elismerést kapnak, és a koragyermekkori nevelés kiemelt társadalmi értéként jelenik meg.

A kommunikáció szerepe

A bölcsődei ellátásról a társadalom felé irányuló kommunikáció feladata nem csupán a tájékoztatás, hanem a szemléletformálás is.

Fontosnak tartjuk, hogy a társadalom hiteles képet kapjon arról:

- milyen szakmai munka folyik a bölcsődékben;
- hogyan támogatják a bölcsődék a gyermekek fejlődését;
- milyen szerepet töltenek be a családok életében;
- milyen hosszú távú társadalmi haszna van a koragyermekkori befektetéseknek.

A kommunikációnak közérthetőnek, hitelesnek és szakmailag megalapozottnak kell lennie, miközben képes megszólítani a családokat, a döntéshozókat és a társadalom egészét.

Nyitottság és partnerség

Úgy gondoljuk, a bölcsődék társadalmi elismerését erősíti, ha aktív kapcsolatot építenek a helyi közösségekkel, a civil szervezetekkel, a felsőoktatási intézményekkel, a társszakmákkal és a médiával. A nyílt napok, szakmai rendezvények, családi programok, közösségi kezdeményezések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a koragyermekkori nevelés értékei minél szélesebb körben váljanak ismertté. A vidéki bölcsődékben ez kifejezetten hangsúlyosan tud megjelenni.

6. A Magyar Bölcsődék Egyesülete stratégiájának megvalósítási keretei

A megvalósítás hosszú távú, összehangolt folyamat, amelynek eredményessége az egyes intézkedések ütemezésén, az együttműködésen és a folyamatos értékelésen alapul. A stratégia megvalósítása egymásra épülő fejlesztési szakaszokban történik.

Akkor lehetünk eredményesek, ha a kitűzött célok teljesülése folyamatosan nyomon követhető, az elért eredmények értékelhetők, valamint a tapasztalatok beépülnek a további fejlesztésekbe.

A stratégia megvalósítását meghatározott időközönként átfogó szakmai felülvizsgálat követi, amelynek során értékeljük az elért eredményeket, feltárjuk a fejlesztendő területeket, és aktualizáljuk a stratégiai elképzeléseket.

A fentebbi stratégiai elképzelésekre építve a bölcsődei ellátást szolgáló szakmai javaslataink a következőkben mutatjuk be.

6.1. Társadalmi elismertség növelése

Az elmúlt évek fejlesztéseinek eredményeként a bölcsődei ellátás jelentős fejlődésen ment keresztül. A társadalmi megítélés azonban sok esetben még nem tükrözi a bölcsőde valódi

szerepét és értékét. Ezért javasoljuk a bölcsődei ellátás sokszínűségének, pedagógiai munkájának bemutatását különböző ismertető, szóróanyagok révén.

Különösen fontos szerepet töltenek be a szemléletformálásban a vidéki településeken működő bölcsődék. A kisebb településeken a bölcsőde sok esetben nem csupán gyermekellátási szolgáltatás, hanem a helyi közösség egyik meghatározó intézménye, amely hozzájárul a fiatal családok helyben maradásához, a települések népességmegtartó képességének erősítéséhez és a gyermekek esélyeinek javításához. A vidéki bölcsődék működése ezért túlmutat az intézményi feladatellátáson, és a helyi társadalom fejlődésének is fontos tényezője.

Kiemelt figyelmet szükséges fordítani a vidéki bölcsődék szerepének bemutatására és társadalmi elismertségének növelésére, hangsúlyozva, hogy ezek az intézmények a helyi közösségek megtartásának, a kisgyermekes családok támogatásának és az esélyteremtésnek is meghatározó szereplői az adott településen. Ez egyben az ott dolgozók munkájának elismerése is.

6.2. Szakmai munkát érintő javaslatok

Úgy gondoljuk, hogy valamennyi ellátási formának egységes jogi, valamint egységes szakmai elvek és követelmények mentén kell működnie. Ez nem uniformizálást jelent, hanem azt, hogy a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjában leírtak beépülnek a mindennapi pedagógiai munkába. Jelenti ez többek között az alapelveink érvényesítése mellett a családokkal való partneri együttműködést, és a gyermek fejlődéséről vezetett dokumentáció vezetését.

Az egységes szemléletnek vonatkoznia kell a személyi és tárgyi feltételrendszer biztosítására is. A személyi feltétel vonatkozásában ez azt jelenti, hogy a bölcsődei ellátást, legyen az szolgáltatás, - mint például a családi bölcsőde - csak kisgyermeknevelő szakképesítéssel rendelkező nyújthasson.

Ezt a Magyar Bölcsődék Egyesülete továbbra is az adott ellátási formához igazodó szakmai, módszertani anyagokkal kívánja támogatni.

Időszerűnek látjuk az Alapprogram átdolgozását, többek között a játék módszertanát, a család-bölcsőde partneri kapcsolatát taglaló részt, amelyeket szemléletesebbé kell tenni. Az Alapprogram fejezeteihez kapcsolódva módszertani ajánlások készülnének gyakorlati ötlettárral.

6.2.1. Személyi feltételrendszer biztosítása

Klasszikus és mini bölcsőde

Ellenőrzési tapasztalataink, valamint a területről érkező megkeresések alapján az önállóan, nem az óvoda épületében működő, mini bölcsődék esetében nehézséget okoz a munkarend, helyettesítés megszervezése. Előfordul, hogy a dolgozók a bölcsőde nyitáskor és záráskor egyedül tartózkodnak az épületben. A biztonságos kisgyermekellátás és a dolgozók védelme érdekében szükséges lenne a mini bölcsődében is 2 fő kisgyermeknevelő és 1 fő bölcsődei dajka alkalmazása.

Az egy csoporttal működő bölcsődék esetében jelenleg biztosított az 1 fő helyettes alkalmazásának lehetősége. A biztonságos kisgyermekellátás érdekében szükséges lenne a kettő – négy csoportos bölcsődék esetében is biztosítani a plusz 1 fő szakmai létszámot.

Tapasztalataink alapján ugyanis számos esetben nem biztosított a munkakör szerinti helyettesítés, azaz a bölcsődei dajka távolléte esetén kisgyermeknevelő veszi át a feladatait. Ezzel sérül a saját kisgyermeknevelő rendszer, a személyi állandóság.

Szintén a személyi feltételeket érinti, hogy helytelen gyakorlatként az 5 csoport feletti 2 fő kisgyermeknevelő alkalmazását több esetben nem biztosítják a fenntartók. Ezért egyértelművé kell tenni a vonatkozó jogszabályban, hogy hatóságilag szankcionálható legyen ez a helytelen gyakorlat.

A bölcsődékben jelentősen nőtt az eltérő fejlődésű gyermekek száma. Fejlődésük támogatása, a családok terheinek csökkentése a bölcsődei szakemberek fontos feladata. Éppen ezért, azokban az intézményekben, ahol speciális csoport működik, javasoljuk az óvodai ellátáshoz hasonlóan a gyógypedagógiai asszisztens alkalmazásának beépítését a személyi feltételeket taglaló jogszabályba.

A bölcsődei dajkák létszámát érintő javaslatunk, hogy ne gondozási egységenként, hanem gyermekcsoportonként legyen biztosítva bölcsődei dajka. Ez az intézkedés jelentősen támogatná a munkaszervezést, zökkenőmentesebbé tenné a napirendszervezést, pedagógiai munkát különösen a vegyes életkorú vagy integrált csoportok esetében.

Családi bölcsődék esetében is fontosnak tartjuk a személyi feltételek átgondolását, a segítő és a koordinátor szerepét. Ellenőrzési tapasztalataink alapján előfordul, hogy hosszabb időszakra egyedül van a gyermekekkel a szolgáltatástnyújtó felnőtt.

6.2.2. Tárgyi feltételrendszer

A jelenlegi bölcsődei ellátásnak helyet adó intézmények állapota jelentős eltérést mutat. Számos új intézmény épült, de jelentős számú a régi, felújításra szoruló bölcsőde. A jelenlegi időjárás viszonyok miatt szükséges klimatizálási program megvalósítása. A játszókertek állapota is több esetben kritikus. Nincs tocsogó, párapapu, így a nyári időszakban a levegőztetés feltételei hiányosak. Ezeket jó lenne pályázati forrásból pótolni.

A tárgyi feltételek kapcsán pontosítani kell az egységes értelmezés érdekében, - jogszabályi szinten is- azt, hogy melyek azok az alap elvárások, amit be kell tartani a szolgáltatóknak/működtetőknek. Ennek az elvárásnak a Hatóságok felé is egyértelműnek kell lennie. Eltérő jogértelmezés miatt ne lehessen emeleten kialakítani 3 év alatti gyermekek számára kisgyermekintézményt.

A jelenleg jogszabályban levő eszközlístát módosítani szükséges. Meg kell jeleníteni benne a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának alap tárgyi/eszköz szükségletét, elvárásait. Ezt a Magyar Bölcsődék Egyesülete felvállalja.

A Bölcsődei Mintakatalógus kert ajánlása mellett szükségesnek látjuk a játszókert kialakításhoz egy módszertani kiadvány elkészítését, kiadását. Ehhez forrás biztosítása szükséges.

6.2.3. A bölcsődei gyermekcsoportok létszámának felülvizsgálata és differenciált szabályozása

A bölcsődei gyermekcsoportok létszámát jelenleg egységes jogszabályi előírás szabályozza, amely nem tesz kellő mértékű különbséget az életkorból adódó sajátosságok, és a gyermekek eltérő gondozási és nevelési szükségletei között. A jelenlegi szabályozás biztosítja ugyan a működés jogi kereteit, azonban a mindennapi szakmai gyakorlat azt mutatja, hogy az azonos

létszámú csoportok között jelentős különbségek adódnak a gyermekek életkorából, fejlettségéből és egyéni szükségleteiből fakadóan. A homogén csoportok kialakítása a kisebb férőhelyszámmal működő intézményekben nem vagy nehezen valósítható meg. A vegyes életkorú csoportokban pedig a napirend szervezés okozhat nehézséget.

Különösen érzékelhető ez az egy év alatti gyermekek ellátásában, illetve azokban a csoportokban, ahol sajátos nevelési igényű vagy korai fejlesztésre szoruló gyermekek integrált nevelése történik. Ezekben az esetekben a jelenlegi létszámszabályozás nem minden esetben biztosítja az egyéni szükségletekhez igazodó, magas színvonalú nevelő-gondozó munka feltételeit.

Jelentős nehezítő tényező az is, ha év közben derül ki a gyermek fejlődésbeli lemaradása, és emiatt a csoport létszáma magasabb a jelenleg jogszabályban meghatározottnál. Ez a helyzet a kisgyermeknevelőkre jelentős terhet ró, főleg, ha mellette hosszú távon nem megoldott a társa helyettesítése, vagy nincs az intézménynek segítő szakembere.

Szakmai és finanszírozási ellentmondást jelent, hogy bár a sajátos nevelési igényű gyermek ellátása a mindennapi nevelő-gondozó munkában jelentős többletfeladatot jelent, a központi költségvetés finanszírozási rendszere jelenleg mindössze másfélszeres finanszírozást biztosít.

Mindezek alapján indokoltnak tartjuk a létszámszabályozás és a finanszírozási rendszer együttes felülvizsgálatát annak érdekében, hogy az inkluzív bölcsődei nevelés szakmai feltételei és finanszírozási háttere összhangba kerüljenek egymással.

Ezért javasoljuk a gyermekcsoportok létszámának életkorhoz és a gyermekek támogatási szükségleteihez igazodó differenciált szabályozását.

Életkor szerinti maximális csoportlétszám:

- 5–12 hónapos gyermekek: legfeljebb 10 fő;
- 1–2 éves gyermekek: legfeljebb 12 fő;
- 2–3 éves gyermekek: legfeljebb 14 fő.

Integrált nevelés esetén:

- 1 sajátos nevelési igényű vagy korai fejlesztésre szoruló gyermek esetén: legfeljebb 10 fő;
- 2 gyermek esetén: legfeljebb 9 fő;
- 3 gyermek esetén speciális bölcsődei csoport működtetésének lehetősége.

6.2.4. Bölcsőde –óvoda átmenet

A bölcsődés korosztály életkorából adódó érzékenysége miatt fontos lenne az évközi óvodai átmenetet újra szabályozni. A köznevelési törvényből javasoljuk törölni a 2,5 éves gyermek óvodai felvételének lehetőségét.

A szülők számára jelenleg több esetben nehézséget jelent, hogy az augusztus 31. után 3. évüket töltő gyermeket nem minden esetben veszik fel az óvodák. A bölcsődei ellátás ezt rugalmasan tudja kezelni, de erről a szülőket informálni kell. A szülők számára jelenleg több esetben nehézséget jelent, hogy az augusztus 31. után harmadik életévüket betöltő gyermekeket az

óvodák kapacitás- vagy szervezési okok miatt nem minden esetben tudják felvenni. A bölcsődei ellátás ezt a helyzetet rugalmasan képes kezelni, azonban ennek lehetőségéről a családokat megfelelően tájékoztatni szükséges.

Indokolt jogszabályi szinten egyértelművé tenni, hogy az a gyermek, aki korábban nem részesült bölcsődei ellátásban, betöltötte a harmadik életévét, de óvodai felvételt nem nyert, bölcsődei ellátásban részesülhessen az óvodai elhelyezésének biztosításáig. Ennek érdekében szükséges a bölcsődei finanszírozási szabályok olyan módosítása is, amely biztosítja ezen gyermekek ellátásának finanszírozását.

Az óvodákkal való együttműködéshez javasoljuk protokoll kidolgozását, kiemelve az információcsere, egymástól való tanulás jelentőségét, gyermek fejlődéséről szóló dokumentáció kezelését. Ebben a Magyar Bölcsődék Egyesülete szerepet vállal.

6.3. Családok támogatása

Az utóbbi időben a bölcsődei ellátásban sajnálatos módon a családokkal való együttműködésben olyan helytelen gyakorlatok jelentek meg, amelyek nem támogathatóak. A szülők minősítése, kioktatása, ellentétes az Alapprogram szemléletével, ezért tenni szeretnénk ennek a megszüntetésért.

A Magyar Bölcsődék Egyesülete módszertani kiadványai, iránymutatása nagyban támogatják a szemléletformálást. Ezt a tevékenységünket honlapunkon és facebook oldalunkon közzétett szakmai ajánlásokkal, írásokkal valósítjuk meg. Szeretnénk a Minisztérium munkatársaival közösen is dolgozni ezen. Többek között a család-bölcsőde átmenet protokoll kidolgozásában, jó gyakorlatként történő alkalmazásában.

6.4. Szakképzés / felsőoktatás

A színvonalas szakmai munka megvalósításához nélkülözhetetlen a jól képzett szakember. Jelenleg számos képzőintézményben szerezhettek szakképesítést a bölcsődei ellátást választók. A képzések színvonala jelentősen eltér egymástól. A rendelkezésre álló oktatók mellett a tananyagtartalom értelmezése, közvetítése áll az eltérések hátterében. Ennek érdekében kisgyermeknevelő képzés tananyagtartalmát egységesíteni kell, mintatanterv kidolgozásával. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásnak, a gondozás módszertanának hangsúlyosabban kell megjelennie a tananyagtartalomban. Elméleti alapra épülő, de gyakorlathangsúlyos tematikát kell készíteni, amelyben nem a frontális munka, hanem a projektmódszer és a kreatív tanulás/tanítás hangsúlyosan jelenik meg.

A szakképzésben vissza kell állítani a szóbeli vizsgát. Azt a hivatást, amelynek az alapja a kommunikáció, nem lehet szóbeli megnyilatkozás nélkül mérni/értékelni. Meg kell határozni a pályaalakmasság kritériumait is.

A képzési kimeneti követelményben ismét szerepelnie kell, hogy minimum hány csoportos bölcsődében lehet szakmai vizsgát szervezni.

A képzőintézményekkel szemben is egységes elvárás rendszert kell alkalmazni.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy a felsőfokú képzésben ne taníthassanak, várhassanak el a szakma követelményeivel ellentétes tudást. Így például testnevelés tanítás, direkt foglalkoztatás.

A gyakorlóterületek akkreditációja nélkülözhetetlen a színvonalas képzéshez. A Magyar Bölcsődék Egyesülete vállalja, hogy kidolgozza a gyakorlóterületek akkreditációjának/minősítésének menetét.

Fontosnak tartjuk a gyakorlóterületek nyilvántartását azért, mert területről gyűjtött rendszeres statisztikai adatok elemzése segíti az szakmai döntések adatokkal történő alátámasztását, fejlesztendő területek kijelölését.

A gyakorlóterületek kapcsán pontosítani kell a hallgatók mentorálást végző szakember szerepét, feladatait.

Az óvodai-bölcsődei dajka szakképzés tananyag és szakmai vizsga tartalmát mindkét intézménytípusra vonatkozó átdolgozását szükségesnek látjuk. A jelenlegi tananyagtartalomban az óvodai ellátás van jelen hangsúlyosabban. Ez hátrányt jelent a bölcsődében elhelyezkedni kívánó résztvevőknek, mert nem kapnak megfelelő ismeretanyagot annak működéséről.

Az egységes szakmai munka érdekében szükségesnek tartjuk a szolgáltatásnyújtók jelenlegi képzésének átgondolását.

6.5. Továbbképzés

A területről érkező jelzések alapján a kötelező továbbképzések tartalma sok esetben nehezen adaptálható a bölcsődei ellátásban, ráadásul alacsony a pontértéke is.

Ez nehezíti a továbbképzési kötelezettség teljesítését. A továbbképzési ciklus időtartamának 5 évre emelése enyhítené ezt a nehezítő tényezőt és tervezhetőbbé tenné a munkáltatók számára is a továbbképzések tervezését.

Javasoljuk, hogy a fenntartók a korábbi gyakorlat szerint kapjanak normatívát a továbbképzések részvételi díjához. A Fenntartói forráshiány miatt ugyanis jellemzően a dolgozóval fizettetik meg a továbbképzés részvételi díját a munkáltatók.

Javasoljuk azt is, hogy a fenntartó legyen számonkérhető, ha a dolgozó fenntartói hibából nem tud eleget tenni továbbképzési kötelezettségének.

A bölcsődei dajkák továbbképzési kötelezettségét egyértelművé kell tenni. A Magyar Bölcsődék Egyesülete vállalja számukra továbbképzések kidolgozását, akkreditációját.

A családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde esetében is javasoljuk a továbbképzési kötelezettség egyértelműsítését.

6.6. Vezetőképzés

A szakmai munka színvonalát nagyban befolyásolja a vezető tevékenysége. Éppen ezért fontosnak tartjuk, hogy bölcsődei gyakorlat nélkül ne lehessen vezetői megbízást adni. A

szociális/gyermekjóléti területen szerzett gyakorlatot nem tartjuk elegendőnek, hiszen a vezető feladata a szakmai iránymutatás. A szakmai hitelességhez szükséges a bölcsődei tapasztalat.

Életszerűnek tartjuk, ezért javasoljuk, hogy a mini bölcsőde, 1 csoportos bölcsőde esetében csak akkor lenne vezetői feladatokkal megbízva a kisgyermeknevelő, ha önállóan működik az intézmény.

A vezetői munkakör pontos megnevezését a jogszabályban is rendezni javasoljuk. A bölcsődevezető munkakör létrehozásával, vonatkozó jogszabályban történő nevesítésével. A szakmai vezetői megnevezést kikopna a köztudatból.

A vezetők számára a vezetőképzést szakma specifikussá kell tenni, és lehetőség szerint módszertani szervezet hatáskörébe kell tenni. Az Egyesület a bölcsődei ellátási formákhoz igazítva tudná elkészíteni a vezetőképzés tematikáját, biztosítaná a konzultációt és szervezné a vizsgát. Természetesen ehhez anyagi források és pontos jogi szabályozás szükséges.

Javasoljuk a vezetői pótlék mértékének átgondolását, a vezetői munka elismerése érdekében. Jelenleg ugyanis előfordul olyan, hogy a vezető kevesebb, vagy hasonló bért kap, mint a kisgyermeknevelő.

6.7. Gyermekétkeztetés

A bölcsődékben egyre nagyobb számban jelennek meg a fiatalabb életkorú gyermekek.

Az egy év alatti gyermekek számára biztosított étkeztetés jelenleg nincs a közétkeztetési jogszabályban szabályozva. Élettanilag nem elfogadható, hogy a gyermek a bölcsődében 1 éves koráig nem kap tehéntejet, majd 1 éves kora betöltése után már a napi tehéntej bevitelt írja elő jogszabály. Úgy gondoljuk, hogy a későbbi étkezési problémák, allergia miatt az átmenetet ebben az esetben is biztosítani kell.

Tapasztalataink alapján a tálalókonyhák esetében gyakran sérül a szakmaiság, nem megfelelő a bölcsődéskorú gyermekek étellemezése. Felnöttes, nehezen emészhető ételek kerülnek az étlapra, nem érvényesülnek az életkori sajátosságok. Ezeknek a helytelen gyakorlatoknak jelenleg nincs jogszabályi szankciója.

6.8. Finanszírozás

Fentebb már említettük a személyi feltételek optimálisabbá tételét és a hozzá kapcsolódó finanszírozást, ezért azt nem említjük meg újra.

A koragyermekkorú intervenciót nagyban támogatja, ha a bölcsőde tud gyógypedagógust, pszichológust alkalmazni. Ezt egyre több intézmény vállalja fel. A bérükre azonban a normatíva jelenleg nem nyújt fedezetet. Jelentős előrelépést jelentene, ha ebben lenne jogszabályi változás.

A személyi feltételek jogszerűvé tételét nagyban támogatná egy olyan kiadvány, amely gyakorlati példákon keresztül mutatná be a fenntartók számára a normatíva igénylés menetét. Javasoljuk egy ilyen kiadvány létrejöttét.

6.9. Dokumentáció, digitalizálás

A gyermek fejlődéséről vezetett dokumentáció digitalizálása elengedhetetlen. Ehhez a tárgyi feltételeket is biztosítani kell, pályázati lehetőséget biztosítva.

Az egységes szakmai munka érdekében szükséges meghatározni, hogy a bölcsődei ellátásban a módszertan által jóváhagyott szakmai tartalmú, digitalizált dokumentáció vezethető.

Fontosnak tartjuk, hogy a Gyermekekút gyermekfejlődési kérdőív valamennyi bölcsődei ellátási formában egységesen váljon elérhetővé és alkalmazhatóvá. Az egységes megfigyelési eszköz alkalmazása támogatná a gyermekek fejlődésének nyomon követését, elősegítené a fejlődési eltérések korai felismerését, valamint erősítené a bölcsődék és a koragyermekkorai intervencióban részt vevő szakemberek közötti együttműködést. Emellett országos képet lehetne kapni a gyermekek fejlődési tendenciáiról, láthatóvá válnának a területi különbségek.

6.10. Nevelésnélküli nap

A bölcsődék működésének folyamatossága kiemelt szempont a családok számára, ugyanakkor a szakmai fejlődést szolgáló továbbképzések, belső szakmai műhelyek, szervezetfejlesztési programok és intézményi feladatok megszervezése sok esetben nehezen valósítható meg. Javasoljuk, hogy az óvodákhoz hasonlóan, a bölcsődék számára is legyen lehetőség nevelésmentes napra. Ez nevelési évenként legfeljebb öt nevelés nélküli munkanapot jelentene. Ezek a napok az intézmény – a szülők előzetes tájékoztatása mellett – zárva tarthat, ügyeleti ellátás biztosításának kötelezettsége nélkül.

6.11. Bölcsődei dajkák szabadsága / nagyszülői szabadság

A bölcsődei dajkák munkája nélkülözhetetlen a biztonságos és magas színvonalú bölcsődei ellátás biztosításához. A munkakör jelentős fizikai terhelése indokolja, hogy munkajogi szempontból azonos elbírálásban részesüljenek az óvodai dajkákkal.

Javasoljuk a nagyszülői szabadság igénybevételének lehetőségét a bölcsődei ellátásban dolgozó munkavállalók számára is, a vonatkozó munkajogi szabályok módosításával.

6.12. Szakmaközi együttműködés

Átgondolva a hosszú évek során felhalmozott tapasztalatokat, a bölcsődei ellátás területén is célszerű visszatérni korábban jól bevált gyakorlatokhoz. Újra kell éleszteni a területi védőnőkkel való rendszeres konzultációt, együttműködést.

Fontos pont a gyermekorvosokkal, mint jelzőrendszeri tagokkal való kapcsolattartás is. Szükséges lenne olyan protokoll kidolgozása ezen a területen is, amely például a betegségek/igazolások kezelését is taglalja. A szakmai anyagnak helyi szintre – kistéleplülés, nagyváros-, adaptálhatónak kell lennie.

Olyan partnerségi szemléletben kell gondolkodni, amely az orvosok és a bölcsődei szakemberek számára is megnyugtató megoldásokat ad. Nem terheli igazolások kiadásával az

orvost, de a bölcsődei területen nagy problémát okozó betegségek kezeléséhez kapcsolódó helyzetek kezeléséhez segítséget adna.

Ide kapcsolódik azt is, hogy a gyermekorvosok számára szükséges lenne szóróanyagokat készíteni a bölcsődéről, amely bemutatja az ott folyó szakmai munkát. Sok orvos gyakran régi beidegződésekre építve fogalmaz meg véleményt a bölcsődéről. A tájékoztató anyagok a rendelőkben elérhetőek lennének a szülők számára is.

Megfontolandó a bölcsődeorvos szerepkörének visszaállítás is. A kisgyermeknevelők jelentős támogatást kaphatnának a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel való konzultációhoz, tünetek felismerése esetén a team munkához. Annak megítélésében, hogy a gyermek ellátható a bölcsődében. (magatartási probléma, viselkedési zavar, súlyos fejlődésbeli lemaradás)

A védőoltásokkal kapcsolatban is szükséges lenne egységes szakmai álláspont kialakítása, arról, hogy milyen feltételekkel mehet közösségbe az a gyermek, akinek hiányoznak védőoltásai. Minden gyermek érdekének érvényesülnie kell, legyen védőoltással rendelkező vagy védőoltásban nem részesült. A kisgyermeknevelők, bölcsődei dajkák egészségére is gondolni kell.

A koragyermekkorai intervenció megvalósulása érdekében a Pedagógiai Szakszolgálatokkal való együttműködésnek hangsúlyosabbá kell válni. Jelenleg nagyon lassan készülnek el a szakértői vélemények, a fejlesztések akadoznak, mert nincs elegendő szakember.

A Pedagógiai Szakszolgálatokra vonatkozó jogszabályban leírt elvárást, amely szerint a bölcsődés gyermekeknek a bölcsődében kell megkapnia a fejlesztést, érvényre kell juttatni valamennyi bölcsődében.

Összegzés

A Magyar Bölcsődék Egyesülete meggyőződése, hogy a koragyermekkorai ellátás további fejlődése csak hosszú távú, tudatos szakmai tervezéssel, az ágazatok közötti együttműködés erősítésével, valamint a bölcsődei szakemberek tudására és tapasztalataira építve valósítható meg.

A stratégia olyan közös szakmai irányokat fogalmaz meg, amelyek hozzájárulhatnak egy gyermekközpontú, egységes szemléletű, magas szakmai színvonalon működő koragyermekkorai ellátórendszer kialakításához. Az itt megfogalmazott célok és fejlesztési elképzelések nem lezárt folyamatot jelentenek, hanem egy olyan szakmai gondolkodás alapját képezik, amely folyamatos párbeszédre, értékelésre és megújulásra épül.

A stratégiában kijelölt irányokra építve a Magyar Bölcsődék Egyesülete részletes szakmai és módszertani javaslatokat fogalmazott meg a bölcsődei ellátórendszer fejlesztése érdekében. Ezek a javaslatok a jogszabályi környezet, a finanszírozás, a humánerőforrás-fejlesztés, a módszertani támogatás, a képzés, a családtámogatás, a korai intervenció és a minőségfejlesztés területén egyaránt konkrét fejlesztési lehetőségeket mutatnak be.

Bízunk abban, hogy a stratégiai vízióban megfogalmazott célok és az ezekre épülő szakmai javaslatok hozzájárulnak a bölcsődei ellátás további fejlődéséhez, a családok támogatásához, a bölcsődéskorú gyermekek nevelése mint hivatás megerősítéséhez, valamint ahhoz, hogy minden kisgyermek számára biztosított legyen a fejlődését leginkább támogató, biztonságos és szeretetteljes koragyermekkorai környezet.